

SAEPI Fond arvamus Riigikontrollile Kontrolliaruande eelnõu „Riigi asutatud sihtasutustele toetuste andmine ja nende kasutamine“ Fondi puudutavate hinnangute kohta

Riigikontrolli aruandes

Auditeeritu SAEPIFond vastus

26. Sihtasutuse Eesti Puuetega Inimeste Fond (EPI Fond) puhul tuvastas Riigikontroll, et sihtasutus ei täida talle pandud põhikirjalisi eesmärke ning see seab kahtluse alla sihtasutuse vajalikkuse.

27. EPI Fond on asutatud, et koguda raha puuetega inimeste toetamiseks. Selleks on põhikirjas määratud hulk ülesandeid. Sisuliselt tegeleb fond nendest ülesannetest vaid hasartmängumaksust Hasartmängumaksu Nõukogu kaudu saadud toetusraha vahendamisega Eesti Puuetega Inimeste Kojale, puuetega inimeste maakondlikele kodadele jts ühendustele. Seejuures saavad need ühendused hasartmängumaksust toetust ka otse Hasartmängumaksu Nõukogule esitatud taotluste alusel ning EPI Fond on rahastamisallikate hulgas vaid üks paljudest.

28. Riigikontrolli hinnangul ei täida EPI Fond valdavas osas põhikirjalisi ülesandeid, näiteks raha taotlemine teistest võimalikest allikatest (Eli toetused vms). Riigikontrolli arvates seab EPI Fondi tegevus pelgalt Hasartmängumaksu Nõukogu raha vahendajana kahtluse alla fondi rolli ja vajalikkuse puuetega inimesi koondavate organisatsioonide rahastamisel.

29. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile: hinnata SA Eesti Puuetega Inimeste Fond senist tegevust põhikirjaliste ülesannete täitmisel ja otsustada, kas on otstarbekas sihtasutuse tegevust jätkata.

Sotsiaalministeeriumi kantsler korraldas 2013.a. novembris Sotsiaalministeeriumi ja EPIFondi nõukogu ühise kohtumise, mille eesmärgiks oli läbi arutada tulevikku vaatavalt, mis on EPIFondi roll ja eesmärgid. **Osapooled jõudsid ühisele arusaamisele, et oluline on EPIFondi tegevust jätkata ning funktsioone tulevikus laiendada, koos haldussuutlikkuse kasvatamisega.** EPIFond on läbi oma tegevuse partneriks nii riigile kui puuetega inimeste ühendustele, seega on EPIFondil täita tähtis roll nii riigi poolt võetud eesmärkide poole liikumisel, kui teisalt organisatsioonide järjepidevuse tagamise (nt. konventsiooni ellurakendamine, ESF rahade kasutamine jne).

Ühiste lähtekohtadeni lepiti kokku, et EPIFondi ülesandeks on toetada EPIKoja liikmeorganisatsioonide võimekuse kasvu kuna neil on kanda EV invapoliitika* ellurakendamisel oluline roll (reegel 18). **Võrgustiku võimekust ei saa kasvatada üksikprojektide toetamisega vaid toetada tuleb nende tegevusprogramme**, et võimaldada liikmesorganisatsioonidele ära elamine ja arenguvõimalused, et hoida võrgustikku toimivana ja luua lisaks nn arengufond uudsete ideede ellurakendamiseks. Lisaks lepiti kokku, et oluline on EPIFondi võimekuse kasvatamine ning püsirahastuse leidmine organisatsiooni ülalpidamiseks ning arendamiseks, et oleks võimalik täita täiendavaid ülesandeid. Ühiselt leiti, et on vaja leida ressursse EPIFondi halduse baasrahastamiseks riigieelarvest, koostada arengukirjeldus, sh kirjeldada kuidas tagada võrgustiku stabiilne toimimine moel, kus toimivat ja olemasolevat struktuuri ei rikuta. Lisaks on vaja parandada info liikumist ja kättesaadavust seoses täiendavate rahastus allikatega. Ministeeriumi ja nõukogu nägemused EPIFondi arengu osas ühtisid ning jätkatakse koos arendamise suunal. Kohtumise järgselt otsustas Nõukogu teha ettevalmistusi arenduse projektijuhi palkamiseks (0,5 kohta), kelle ülesanneteks on koostöös ministeeriumiga välja töötada Fondi arengusuunad ja Fondi kaasamine erinevate puuetega inimestega seonduvate programmide täitmisse ja funktsioonide laiendamisse.

Detsembris Sotsiaalministeerium eraldas SAEPIFond projekti „Eesti Puuetega Inimeste Fondi arendamine ja mõju laiendamine“ täitmiseks 25 tuh. eurot (eraldise kasutamise lepingu nr 12.2-3/5985). Jaanuaris korraldas juhatus konkursi arenduse projektijuhi palkamiseks ja valitud isikuga vormistati 10.veebruari käsundusleping, et projekti ellurakendamisel täita järgmisi ülesandeid (teenused):

- koostöös ministeeriumiga on töötatud välja EPIFondi arengusuunad ja vormistatud arengukava;
- otsitud võimalusi EPIFondi kaasamiseks erinevate puuetega inimestega seonduvate programmide täitmisse ja funktsioonide laiendamisse;
- on paranenud info liikumine ja kättesaadavus seoses täiendavate rahastus allikatega.

<p>84. Riigikontroll leidis auditi tulemusel, et EPI Fond on toetuse taotluste hindamisel ja toetuse andmisel teinud ministeeriumi seatud kriteeriumidest lubamatuid erandeid, näiteks on andnud toetusi ainult ühenduse juhtimiskulude katteks.</p>	<p>Tulenevalt Riigikontrolli märkusest, et toetuse andmise korraga pole erandite tegemist ette nähtud, täpsustas nõukogu 21.11.2013.a koosolekul kinnitatud toetuse andmise põhimõtteid punktiga 2.3 „Organisatsioon, kelle tegevusprogrammi kogumaht on üle nelja korra suurem kui fondist saadud toetus, võib erandkorras kasutada kogutoetust tegevusprogrammi administreerimiseks“. Fondi nõukogu poolt kinnitatud toetuse jaotamise põhimõtted on alati olnud HMN aastataotluse ja hilisema sihtotstarbelise kasutamise lepingu lisaks, millega on ministeerium aktsepteerinud seda, et Fond ei toeta mitte organisatsioonide üksikprojekte vaid aasta tegevusprogramme ja oma/kaasfinantseeringu ning projektijuhtimise/halduskulude kriteeriumitest tulenevad protsendid arvatatakse kogu tegevusprogrammi maksumuse, mitte Fondist saadud toetuse suhtes. Fond oma 01.10.2013 meilile saadetud vastuses Riigikontrollile (auditis tehtud tähelepanekute faktiivide kontrolliks) andis selgitusi seoses administreerimis/halduskulude ja omafinantseeringu määra %-ga seonduvates küsimustes, kuid kahjuks pole seda aruande vormistamisel arvestatud. Saadetud selgituste kohaselt olulisi nõuete rikkumisi ei olnud.</p>
<p>85. Sihtasutuse EPI Fond järelevalve antud toetuste kasutamise üle on puudulik. Kuigi tegelikult kogutakse puuetega inimeste ühendustelt toetuse kasutamise kohta aruandeid, ei kontrollita neid sisuliselt ja ka toetuse ülekandmine nende tähtaegsest saamisest ei sõltu. Sihtasutus kasutab esitatud aruandeid vaid Hasartmängumaksu Nõukogule, Rahandus- ja Sotsiaalministeeriumile koondaruande koostamiseks.</p>	<p>Nõustume, et 2013.aastal oli järelevalve puudulik ja jäeti kohtadel tehtud kontrollide tulemused kirjalikult vormistamata. Kuid pole õige väide, et toetuse ülekandmine nende tähtaegsest saamisest ei sõltu. Kvartalile järgneva kuu makse tehakse ainult peale seda, kui aruanne on Fondi poolt aktsepteeritud. Õnneks ei ole seda lepingu punkti tulnud tihti rakendada kuid näitena võib tuua 2013.aastast Eesti Kopsuliidu juhtumi. 3.kv hilinenud aruandest selgus, et neil olid tekkinud probleemid planeeritud programmi täitmisega ja 3.kv aruandes oli kasutamata jääk 3387€. Liit tunnistas, et nad ei suuda lepingut täita ning tegi taotluse lepingu mahu vähendamiseks 694€ võrra, mille nõukogu ka kinnitas (11.11.2013 protokoll nr.2013/08). Tulemuseks oli see, et Kopsuliidule tehti 4.kv maksed alles detsembris.</p>
<p>86. Kahes sihtasutuses (Vene Teater ja EPI Fond) tuvastati, et auditeeritud perioodil sihtasutuses peetud arvestus ei võimalda saada ülevaadet toetuse kasutamisest.</p>	<p>Kahjuks ei saa aru millist arvestust mõeldakse väites: "sihtasutuses peetud arvestus ei võimalda saada ülevaadet toetuse kasutamisest". Fondi aastaaruannet auditeerinud audiitor leidis, et Fondi rahade kasutamine on selge ja läbipaistev alates kogutoetuse jaotamisest/eraldamisest organisatsioonidele ja raamatupidamise registrites on selge ülevaade kogutoetuse kasutamisest. Organisatsioonide tegevusaruanded annavad ülevaate millisteks tegevusteks toetust kasutati. Sponsorlusena võivad võrgustiku kõik organisatsioonid kasutada Merit Aktiva raamatupidamise programmi, milles on võimalus luua projektikohti. Fondile esitatava HMN vahearuande vormile lisaks esitatakse Meritist nende alaprojektide (kus kasutati Fondist saadud raha) detailse aruande pdf väljatrükk, mis annab kasutatud toetuse täpse ülevaate kuludokumentide lõikes.</p>
<p>87. Riigikontroll tuvastas auditi käigus sihtasutustes mõningaid õigusrikkumisi: Tehingute tegemist, kus ei olnud järgitud huvide konflikti vältimist, esines SA-s Vene Teater ja sihtasutuses EPI Fond.</p>	<p>01.10.2013 Riigikontrollile saadetud kirjas nõustusime tehtud tähelepanekuga, et Tallinna PIK 2013 tegevusprogrammi kontrollijaks ei oleks tohtinud olla juhatuse liige ja 2014.a taotlusete esitamisel projektikomisjonile olime hoolsamad, et analoogilist olukorda vältida.</p>

<p>Kas riigi asutatud sihtasutused on loonud piisava sisekontrollisüsteemi toetuste sihipäraseks kasutamiseks? - EI</p>	<p>Kontrolli tõhustamiseks võttis Fond kasutusele Sotsiaalministeeriumi siseauditi osakonna poolt aasta lõpus väljatöötatud dokumendi „Enesehindamise küsimustik toetuse saajale hasartmängumaksu laekumisest antud toetuse kasutamise lepingule nr....“ mida kasutab Fond kohtadel tehtava kontrolli läbiviimisel kui ka koondaruande ühe lisana. Käesoleval aastal on Fond kohtadel teostanud kontrolli neljas organisatsioonis. 2014.a taotluste läbivaatamisel kontrollis projektikomisjon ka administreerimis/halduskulude ja omafinantseeringu määra % nõude täitmist. Sisuliselt vaatab igat taotlust läbi kaks inimest kuna esmase läbivaatuse teeb juhataja ja seejärel üks komisjoni liige. Kuna Fondi ülalpidamiseks kasutatakse projektipõhist rahastamist summast, mida eraldatakse võrgustikule, on Fond suhtunud võrgutiku rahastamiseks ette nähtud vahenditest Fondi ülalpidamisse suure respektiga ning kasutanud rahalisi vahendeid suure vastutustundlikkusega. Seega on olnud Fondil võimalik kasutada rahalisi vahendeid Fondi ülalpidamiseks ja ülesannete täitmiseks piiratult, mille tõttu on ka projektikomisjon nõustunud oma tööd tegema osaliselt ühiskondlikus korras. Sellest tingituna pole neilt nõutud, et kõik komisjoni liikmed vaataksid läbi kõik „limiidi“ alusel esitatud tegevusprogrammide toetamise taotlused nagu Fond toimib siis, kui viime läbi avatud taotlusvooru. Oleme seisukohal, et sihtasutuses peetav arvestus annab ülevaate toetuste kasutamisest.</p>
<p>Kas riigi asutatud sihtasutustes on tagatud kontroll saadud toetuse eesmärgipärasekasutamise üle? - EI</p>	
<p>Kas riigi asutatud sihtasutustes peetav arvestus annab ülevaate toetuste kasutamisest? - EI</p>	
<p>Kas riigi asutatud sihtasutused on saadud toetusi sihipäraselt ja õiguspäraselt kasutanud? - JAH/EI</p>	
<p>Kas toetuste kasutamisel on järgitud nende andmise aluseks olnud eesmäärke? - JAH</p>	
<p>Kas toetuste kasutamise aruandlus vastab nõutule ja aruannetes kajastuvad andmed vastavad tegelikkusele? - JAH</p>	
<p>Kas saadud toetusi on kasutatud õiguspäraselt (sh riigihangete seaduse ja korruptsioonivastase seaduse kohaselt)? - JAH</p>	

genadi vaher
SA EPI Fond juhataja
6616628
5010157
www.epikoda.ee /Fond